

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadhuis
Stadhuisplein 1
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
E-Mail
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 9 mei 2023
Ons kenmerk Z/23/3522800
Onderwerp Bestuurlijke reactie Rapport Rekenkamercommissie
Leiden en Leiderdorp: 'Overig groen' of stadsnatuur

Contactpersoon Veronique Loeffen
Doorkiesnummer 06 - 43449580

Beste leden van de gemeenteraad,

Het college heeft kennis genomen van het rapport “ **Overig groen' of stadsnatuur** “ van de Rekenkamer commissie Leiden en Leiderdorp en spreekt hierbij haar waardering uit voor het werk dat de Rekenkamercommissie in eigen beheer in dit focusonderzoek heeft geïnvesteerd.

Met deze brief maken wij graag van de gelegenheid gebruik om een bestuurlijke reactie op het rapport te geven.

Leiden zichtbaar groener en klimaatadaptiever

De afgelopen jaren staat een zichtbaar groenere en klimaatadaptieve stad, naast het vergroten van de biodiversiteit, hoog op de agenda in de gemeente Leiden. Leiden staat voor grote uitdagingen op het gebied van de fysieke leefomgeving, met complexe opgaven als verstedelijking, verduurzaming en mobiliteit. De Omgevingsvisie Leiden 2040 beschrijft hiervoor een integraal en richtinggevend kader. De opgave vergroenen, klimaatadaptatie en biodiversiteit heeft een belangrijke plek gekregen in zowel de Omgevingsvisie als ook in het beleidsakkoord van het college. Als raad wordt u hierin al intensief betrokken. Bijvoorbeeld in de wijkvernieuwingen vervangen we niet alleen de riolering, maar nemen we klimaatadaptatie, vergroenen en biodiversiteit expliciet mee als doel. En we informeren u uitgebreid over de doelen en de maatregelen die we uitvoeren en het bij de projecten gevolgde participatieproces.

Groen beheren vraagt voortdurend kiezen

Zoals ook de Rekenkamer commissie stelt: het gaat om levende materie, die zich niet altijd zo gedraagt zoals wij mensen dat van tevoren hebben bedacht. Aanleggen van plantvakken tijdens een te natte of te droge periode kan al van invloed zijn op de manier waarop beplanting zich daarna ontwikkelt. Ook te intensief gebruik van het groen kan negatieve gevolgen hebben. En soms proberen we nieuwe typen beplanting als experiment, waarvan pas in de praktijk blijkt hoe dit uitpakt. Met al deze aspecten houden we binnen een project rekening en er worden van

tevorens afspraken gemaakt over het beheer en de kosten, inclusief de oplossingen voor plantvakken die niet aanslaan.

Bij het ontwerp en de inrichting van groen in de stad maken we als gemeente dan ook voortdurend keuzes, waarin we de gemeenteraad ook zoveel mogelijk meenemen. Keuzes over welke doelen we dienen met groen, welk beeld past op de betreffende plek en hoe we kunnen aansluiten op de wensen van onze inwoners. Daarbij baseren we ons zowel op het ontwerp en het beheerplan, als ook op de expertise van onze beheerders, ontwerpers en ecologen, die op veel momenten in het proces nauw samen werken, zowel buiten in de stad als tijdens de beheertoetsen.

Voorbeelden van beleidskaders en uitgangspunten zijn:

- Is het op een locatie vooral van belang om te vergroenen vanwege hittestress of om regenwater in de bodem te laten infiltreren? Of is een locatie van belang voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld voor de indicatorsoorten die we graag zien in onze stad omdat ze een ambassadeur zijn voor een grotere leefgemeenschap van planten en dieren. Of is er een type groen, dat we zouden kunnen omschrijven als esthetisch groen, beter op zijn plaats?
- Hoe wordt een bepaalde plek gebruikt? Een park of een grasveld, waar veel evenementen plaats vinden of waar kinderen willen spelen, richten we anders in dan een plek waar de natuur meer haar gang kan gaan.
- Financiële kaders: we hebben een beheerbudget, daarbinnen werken we doelmatig en effectief, en binnen dit budget kan niet alles overal.

Inwoners van Leiden zien de resultaten van het beleid, dat horen we met regelmaat terug. Leiden wordt zichtbaar groener, niet in het minst dankzij de vele inwoners die daaraan hun steentje bijdragen, ondersteund door Samen aan de Slag. Het college heeft de afgelopen jaren stevig ingezet op uitvoeren van maatregelen, in de stad en de openbare ruimte. Dat betekent dat we ook hebben geëxperimenteerd, dingen hebben uitgetoet, her en der met wisselend succes. Maar altijd vanuit dezelfde basisgedachte, dat groen en natuur, dieren, planten en bomen, bijdragen aan de leefbaarheid in de stad.

Aanbevelingen: maak keuzes transparant en navolgbaar

Het is belangrijk dat de vele keuzes die we als gemeente maken transparant en navolgbaar zijn, voor de raad en voor inwoners en belangengroepen in de stad. Dit is ook waar de Rekenkamer commissie ons op wijst in haar advies en waarin zij de raad een aantal aanbevelingen meegeeft. Maak zichtbaar wat je doet bij de inrichting en aanleg, waarom je bepaalde keuzes maakt en hoe die keuzes ook in het beheer doorwerken. Leer van de uitvoering, ook van de plantvakken of grasvelden waar het niet in een keer goed gaat.

Het college herkent datgene wat de Rekenkamercommissie aandraagt en neemt deze aanbevelingen van harte over, onder meer in de participatieprocessen die steeds meer vorm krijgen rondom de inrichting van groene gebieden en parken.

Voor de groenprojecten waar het niet in één keer goed gaan en er in de huidige situatie nieuw budget moet worden gevonden voor het herstel, gaan we een goed werkbaar oplossing uitwerken en we zullen de raad van deze oplossing in kennis stellen.

Enkele detail opmerkingen

Graag plaatsen wij hieronder nog enkele opmerkingen bij specifieke onderdelen van het rapport.

In conclusie 1 wordt door de Rekenkamer opgemerkt dat *wat betreft esthetiek van plantvakken er weinig onderscheidt wordt gemaakt, voor de meeste perken geldt dat de beeldkwaliteit 'functioneel' dient te zijn*. Het klopt dat het merendeel van Leiden op beheerniveau B wordt onderhouden. Beeldkwaliteit B houdt in beheertaal in dat er een bepaalde mate van onkruid en zwerfafval mag zijn in het openbaar gebied. Het zegt dus niets over hoe 'mooi' iets is of over het type beplanting en hoe deze beplanting eruit ziet, maar over hoe netjes het plantvak erbij ligt.

Ook schrijft de Rekenkamercommissie dat een plantvak met planten voor verwildering (inheemse beplanting) langer nodig heeft om esthetisch tot zijn recht te komen. Dit klopt en is een ingewikkeld aspect. Er zijn inwoners die biodiversiteit en inheemse planten hoog in het vaandel hebben. Maar er wonen ook mensen in de stad die niet of minder van groen houden en veel groen, zeker inheems groen, zien als onkruid. Dit zijn ook onze burgers en ook hier moeten we rekening mee houden. Dat betekent dat vergroening vaak ook maatwerk is

In conclusie 2 wordt aangegeven dat de terugkoppeling van beheer naar ontwerp nog niet expliciet is terug te vinden in het interne werkproces ontwikkelen – inrichten – beheren (OIB). Het idee van het OIB-proces is juist dat de diverse afdelingen die samenwerken in de openbare ruimte op ieder moment in het proces zijn aangehaakt, continu met elkaar afstemmen en dus gebruik maken van elkaars kennis en ervaring. Doel daarvan is om leerpunten vanuit alle disciplines, ook vanuit beheer, goed mee te wegen.

In conclusie 4 stelt de Rekenkamer commissie dat *Leiden veel inwoners kent die bereid zijn om groen te beheren, zo bewijst het succes van Samen aan de slag*. De samenwerking tussen bewoners en gemeente vindt niet alleen plaats via Samen aan de slag. Er zijn ook beheergroepen in een aantal parken. Daar vervullen inwoners onder begeleiding van beheermedewerkers een goede rol in het onderhoud. Samen aan de slag ondersteunt inwoners wanneer zij in hun directe woonomgeving graag meer groen willen; kleine geveltuinen en plantvakken, meer beplanting in boomspiegels. Begin april heeft het college Samen aan de slag 3.0 vastgesteld, waarin het college aangeeft versteende straten en locaties waar vergroening minder makkelijk tot stand komt, te willen opzoeken om daar actief in samenspraak met de buurt en bewoners te vergroenen.

Bij de presentatie van het rapport heeft de Rekenkamercommissie twee opmerkingen gemaakt over Samen aan de Slag waarop het college graag wil reageren. Ten eerste werd het risico op een 'verzakelijk' contact genoemd. Het is de bedoeling dat bewoners het contact rond Samen aan de Slag als laagdrempelig en persoonlijk ervaren. Als een bewoner een aanvraag doet, staat binnen drie werkdagen een onderhoudscoach op de stoep om de bewoner op weg te helpen en

tips te geven voor het onderhoud. Binnen een paar weken is de geveltuin of boomspiegel aangelegd. Onze ervaring is dat deze werkwijze aanslaat en als persoonlijk wordt ervaren. Dit geldt ook voor de tweede opmerking met betrekking tot de convenanten die de coaches afsluiten met de bewoners. Het biedt aan beide kanten helderheid over de afspraken, maar daarnaast kunnen we de bewoners met deze informatie van tijd tot tijd bedanken voor een inzet of uitnodigen voor een bijeenkomst met andere initiatiefnemers (in hun buurt of op hun soort initiatief).

Het college heeft het rapport van de Rekenkamercommissie met interesse gelezen en neemt de aanbevelingen ter harte.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester,

